

Dr. İmge Hazal YILMAZ TEKİN
Hacettepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Medeni Hukuk Anabilim Dalı

ALACAKLININ TEMERRÜDÜ

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	VII
KISALTMALAR.....	XXI
GİRİŞ.....	1

1. BÖLÜM BORÇ VE BORÇ İLİŞKİSİ KAVRAMLARI İLE ALACAKLININ TEMERRÜDÜ KAVRAMI VE ALACAKLININ TEMERRÜDÜNÜN BAZI HUKUKİ KURUMLARLA İLİŞKİSİ

1.1.BORÇ VE BORÇ İLİŞKİSİ KAVRAMLARI	7
1.1.1. Genel Olarak	7
1.1.2. Borç.....	8
1.1.3. Borç İlişkisi	10
1.1.4. Borç İlişkisinin Tarafları (Borçlu ve Alacaklı Kavramları)	11
1.1.5. Borcun Konusu Edim ve Alacaklının Temerrüdüne Konu Olabilecek Borçlar.....	13
1.1.5.1. Borcun Konusu: Edim	13
1.1.5.1.1. Genel Olarak.....	13
1.1.5.1.2. Edim Türleri	15
1.1.5.2. Alacaklının Temerrüdüne Konu Olabilecek Borçlar	17
1.2.ALACAKLININ TEMERRÜDÜ KAVRAMI VE ALACAKLININ TEMERRÜDÜNÜN BAZI HUKUKİ KURUMLARLA İLİŞKİSİ	22
1.2.1. Alacaklının Temerrüdü Kavramı.....	22
1.2.1.1. Genel Olarak.....	22

1.2.1.2. Tarihsel Gelişimi	26
1.2.1.3. Kanuni Sistematiği.....	29
1.2.1.4. Uygulama Alanı.....	31
1.2.1.5. Alacaklının Temerrüdü İle İlgili Hükümlerin Hukuki Niteliği	32
1.2.1.6. Alacaklının Temerrüdü Kurumunun İşlevi	33
1.2.1.7. Alacaklının Borcun İfasına Katılımı ve Bu Katılımın Hukuki Niteliğinin Değerlendirilmesi	34
1.2.1.7.1. Alacaklının Borcun İfasına Katılımı	34
1.2.1.7.1.1. Genel Olarak	34
1.2.1.7.1.2. Katılım Türleri	36
1.2.1.7.1.2.1. Genel Olarak	36
1.2.1.7.1.2.2. Birinci Ayrım.....	36
1.2.1.7.1.2.3. İkinci Ayrım	37
1.2.1.7.2. Alacaklının Borcun İfasına Katılımının Hukuki Niteliğinin Değerlendirilmesi.....	38
1.2.2. Alacaklının Temerrüdünün Bazı Hukuki Kurumlarla İlişkisi.....	44
1.2.2.1. Genel Olarak.....	44
1.2.2.2. Borçlunun Temerrüdü	45
1.2.2.2.1. Kavram.....	45
1.2.2.2.2. Aralarındaki İlişki	54
1.2.2.2.2.1. Genel Olarak	54
1.2.2.2.2.2. Tarafların Davranışları Bakımından.....	58
1.2.2.2.2.3. Tarafların Davranışlarının Hukuki Niteliği Bakımından	58
1.2.2.2.2.4. Kusur ve Kusurun Etkileri Bakımından	59
1.2.2.2.2.5. Alacaklının Temerrüdündeki İfa Teklifi ile Borçlunun Temerrüdündeki İhtarın Etkileri Bakımından	61
1.2.2.2.2.6. Sonuçları Bakımından	62
1.2.2.3. İmkânsızlık	62

1.2.2.3.1. Kavram.....	62
1.2.2.3.2. Alacaklının Etki Alanında Gerçekleşen İfa İmkânsızlığı	66
1.2.2.3.3. Aralarındaki İlişki	70
1.2.2.4. İfa Etmeme	73
1.2.2.4.1. Kavram.....	73
1.2.2.4.2. Aralarındaki İlişki	74
1.2.2.5. Ödemezlik Def'i.....	74
1.2.2.5.1. Kavram.....	74
1.2.2.5.2. Aralarındaki İlişki	76

2. BÖLÜM ALACAKLININ TEMERRÜDÜNÜN ŞARTLARI

2.1. GENEL OLARAK.....	79
2.2. ALACAKLININ TEMERRÜDÜNÜN BORÇ İLİŞKİSİ BAKIMINDAN ŞARTLARI.....	81
2.2.1. Bir Borç İlişkisinin ve Borcun Varlığı	81
2.2.2. Borcun Muaccel veya İfa Edilebilir Olması.....	81
2.2.2.1. Genel Olarak.....	81
2.2.2.2. İfa Zamanı ve İfa Zamanının Belirlenmesi.....	82
2.2.2.2.1. İfa Zamanı Kavramı.....	82
2.2.2.2.2. İfa Zamanının Belirlenmesi	84
2.2.2.2.2.1. Genel Olarak	84
2.2.2.2.2.2. Süreye Bağlı Borçlarda İfa Zamanının Belirlenmesi.....	85
2.2.2.2.2.2.1. Genel Olarak	85
2.2.2.2.2.2.2. Taraflarca Belirlenmesi.....	85
2.2.2.2.2.2.3. İşin Niteliğine Göre Belirlenmesi	87
2.2.2.2.2.2.4. Kanunla Belirlenmesi	88

2.2.2.2.2.2.5. Âdetle Belirlenmesi.....	90
2.2.2.2.2.2.6. Dürüstlük Kuralına Göre Belirlenmesi..	91
2.2.2.2.2.3. Süreye Bağlı Olmayan Borçlarda İfa Zamanı ...	91
2.2.2.3. Muacceliyet Kavramı.....	92
2.2.2.4. İfa Edilebilir Olma (Erken İfanın Mümkün Olması)	93
2.2.2.4.1. Genel Olarak.....	93
2.2.2.4.2. Erken İfanın Mümkün Olmadığı Hâller.....	95
2.2.2.4.2.1. Sözleşmenin Hükümleri veya Niteliği.....	95
2.2.2.4.2.2. Durumun Gereği	97
2.2.2.4.2.3. Kanun Hükümleri	97
2.2.2.4.2.4. Geçici Kabul Engelinin Bulunması (BGB § 299).....	98
2.2.3. Borcun İfasının Mümkün Olması (İmkânsız Olmaması)	103
2.2.3.1. Genel Olarak.....	103
2.2.3.2. İmkânsızlık ile İlişkisi (Teoriler).....	104
2.2.3.2.1. Edim Teorisi (Leistungstheorie).....	104
2.2.3.2.2. Soyutlama Teorisi (Abstrahierungsformel)	106
2.2.3.2.3. Alan Teorisi (Sphärentheorie)	106
2.2.3.2.4. Amacın Gerçekleşmesi ve Amacın Çökmesi.....	107
2.2.3.2.5. Değerlendirme	109
2.3. ALACAKLININ TEMERRÜDÜNÜN BORÇLU BAKIMINDAN ŞARTLARI.....	109
2.3.1. Genel Olarak	109
2.3.2. Borçlunun Edimi İfaya Hazır Olması.....	110
2.3.2.1. Genel Olarak.....	110
2.3.2.2. İçerik Bakımından.....	116
2.3.2.3. Kişi Bakımından.....	116
2.3.2.4. Yer Bakımından	117
2.3.2.5. Zaman Bakımından	117
2.3.3. Edimin Alacaklıya Gereği Gibi Önerilmiş Olması	119
2.3.3.1. Genel Olarak.....	119

2.3.3.2. İfa Teklifinin Hukuki Niteliği	122
2.3.3.3. Fiilî İfa Teklifi.....	123
2.3.3.3.1. Genel Olarak.....	123
2.3.3.3.2. İçerik Bakımından	128
2.3.3.3.3. Kişiler Bakımından.....	133
2.3.3.3.4. Yer Bakımından.....	138
2.3.3.3.5. Zaman Bakımından.....	139
2.3.3.4. Sözlü İfa Teklifi.....	141
2.3.3.4.1. Genel Olarak.....	141
2.3.3.4.2. İçerik Bakımından	150
2.3.3.4.3. Kişiler Bakımından.....	150
2.3.3.4.4. Yer Bakımından.....	151
2.3.3.4.5. Zaman Bakımından.....	151
2.3.3.5. İfa Teklifinin Gerekli Olmadığı Hâller.....	152
2.4. ALACAKLININ TEMERRÜDÜNÜN ALACAKLI BAKIMINDAN ŞARTLARI.....	156
2.4.1. Genel Olarak	156
2.4.2. Alacaklının Önerilen Edimi Kabulden Kaçınması	157
2.4.2.1. Genel Olarak.....	157
2.4.2.2. Kabulden Kaçınma (İfa Sırasındaki İşbirliği Davranışlarının İhmali).....	160
2.4.2.3. Alacaklının Kabul Dışındaki İşbirliği Davranışlarını İhmali.....	161
2.4.2.3.1. Genel Olarak.....	161
2.4.2.3.2. Hazırlık Fiillerinin İhmali	161
2.4.2.3.3. Refakat Fiilinin İhmali.....	163
2.4.3. Alacaklının Kabulden Kaçınmasının Haklı Bir Nedene Dayanmaması.....	164
2.5. İSPAT SORUNU	171
2.6. MÜTESELSİL BORÇLULARIN BULUNMASI HÂLİNDE ALACAKLININ TEMERRÜDÜ (TBK M. 106/2).....	172

3. BÖLÜM ALACAKLININ TEMERRÜDÜNÜN SONUÇLARI VE SONA ERMESİ

3.1.ALACAKLININ TEMERRÜDÜNÜN SONUÇLARI.....	175
3.1.1. Genel Olarak	175
3.1.2. Alacaklının Temerrüdünün Genel Sonuçları (Borçluyu Alacaklı Karşısında Koruyan Genel İmkânlar)	180
3.1.2.1. Genel Olarak.....	180
3.1.2.2. Borçlunun Sorumluluğunun Hafiflemesi	181
3.1.2.3. Hasarın Alacaklıya Geçmesi	184
3.1.2.4. Borçlunun Masrafları Alacaklıdan İsteme Hakkı.....	191
3.1.2.5. Müttemerit Alacaklının Ödemezlik Def'ini İleri Sürememesi	196
3.1.2.6. Alacaklının Temerrüdünün Borçlu Temerrüdünü Engellemesi.....	197
3.1.2.7. Faiz Durumu	199
3.1.2.8. Alacaklının Temerrüdü Sürecinde Yararların Durumu ...	204
3.1.2.9. Kefilin Kurtulması ve İpoteğin Durumu	205
3.1.3. Alacaklının Temerrüdünün Özel Sonuçları (Borçlunun Borçtan Kurtulmasını Sağlayan Özel İmkânlar)	208
3.1.3.1. Genel Olarak.....	208
3.1.3.2. Tevdi Hakkı.....	209
3.1.3.2.1. Tevdi Kavramı	209
3.1.3.2.2. Tevdiin Hukuki Niteliği.....	213
3.1.3.2.3. Tevdiin Taraflar Bakımından Anlamı.....	215
3.1.3.2.3.1. Alacaklı Bakımından	215
3.1.3.2.3.2. Borçlu Bakımından	216
3.1.3.2.4. Tevdi Çeşitleri	216
3.1.3.2.5. Tevdi Yeri ve Tevdi Makamı	220
3.1.3.2.5.1. Genel Olarak	220
3.1.3.2.5.2. Tevdi Yeri	221

3.1.3.2.5.3. Tevdi Makamı	222
3.1.3.2.5.4. Yanlış Yerde Tevdi.....	224
3.1.3.2.6. Tevdiin Alacaklıya Bildirilmesi	226
3.1.3.2.7. Tevdiin Şartları	230
3.1.3.2.7.1. Kişi Bakımından	230
3.1.3.2.7.2. Alacaklının Temerrüdünün Varlığı	231
3.1.3.2.7.3. Tevdi Elverişli Bir Malın Bulunması.....	232
3.1.3.2.7.4. Sözleşmeye Uygun Edimin Tevdi	240
3.1.3.2.7.5. İspat Yükü.....	242
3.1.3.2.8. Tevdi Makamı ile Hukuki İlişki.....	242
3.1.3.2.8.1. Borçlu ile Tevdi Makamı Arasında.....	242
3.1.3.2.8.2. Alacaklı ile Tevdi Makamı Arasında	245
3.1.3.2.9. Tevdi Konusunun Geri Alınması.....	247
3.1.3.2.9.1. Genel Olarak	247
3.1.3.2.9.2. Geri Almaya Yetkili Kişiler	254
3.1.3.2.9.3. Geri Alma Hakkının Kullanılmasının İstisnaları.....	257
3.1.3.2.9.3.1. Alacaklının Tevdi Konusunu Kabul Etmiş Olması	257
3.1.3.2.9.3.2. Tevdi Yükümlülüğü.....	262
3.1.3.2.9.3.3. Tevdiin Bir Rehni Sona Erdirmiş Olması.....	263
3.1.3.2.9.3.4. Tevdi Edenin Geri Alma Hakkından Feragat Etmiş Olması.....	264
3.1.3.2.9.3.5. Tevdiin Bir Mahkeme Kararına Dayanması (BGB § 376/2-3)	267
3.1.3.2.9.4. Tevdi Konusunun Geri Alınmasının Etkisi ...	268
3.1.3.2.9.5. İspat Yükü.....	270
3.1.3.2.10. Tevdiin Hukuki Sonuçları.....	271
3.1.3.2.10.1. Genel Olarak.....	271
3.1.3.2.10.2. Geri Alınabilir Tevdi Bakımından.....	273

3.1.3.2.10.3. Geri Alınmaz Tevdi Bakımından.....	278
3.1.3.2.11. Tevdi Masrafları.....	282
3.1.3.2.12. Tevdiin Sona Ermesi.....	286
3.1.3.3. Satma Hakkı.....	290
3.1.3.3.1. Genel Olarak.....	290
3.1.3.3.2. Satma Hakkının Kullanılmasının Şartları	294
3.1.3.3.2.1. Maddi Şartlar.....	294
3.1.3.3.2.1.1. Borçlu ve Alacaklı Bakımından	294
3.1.3.3.2.1.2. Şeye İlişkin Şartlar.....	295
3.1.3.3.2.1.2.1. Genel Olarak.....	295
3.1.3.3.2.1.2.2. Tevdi Uygun Olmama	297
3.1.3.3.2.1.2.3. Şeyin Bozulabilir Olması.....	297
3.1.3.3.2.1.2.4. Bakım, Koruma veya Tevdiin Yüksek Maliyetli Olması.....	299
3.1.3.3.2.2. Şekli Şartlar.....	300
3.1.3.3.2.2.1. Genel Olarak.....	300
3.1.3.3.2.2.2. Satışın Alacaklıya Önceden İhtar Edilmesi.....	301
3.1.3.3.2.2.3. Hâkimden İzin Alınmış Olması	304
3.1.3.3.2.2.4. Satışın Kural Olarak Açık Artırma Şeklinde Yapılması	306
3.1.3.3.2.2.5. Satıştan Elde Edilen Paranın Tevdi Edilmesi.....	309
3.1.3.3.3. Hukuki Sonuçları.....	310
3.1.3.3.3.1. Usulüne Uygun Gerçekleştirilen Satış Bakımından	310
3.1.3.3.3.2. Usulüne Uygun Gerçekleştirilmeyen Satış Bakımından	313
3.1.3.3.4. Ticari Satışlarda Alacaklının Temerrüdü Hâlinde Satma Hakkı (TTK m. 23/1-b)	316
3.1.3.3.5. Satış Masrafları	317
3.1.3.3.6. İspat Yükü.....	319

4.1.2.1.2.3.3. Seçim Hakkının Alacaklıya Ait Olması Hâlinde	353
4.1.2.1.2.3.4. Seçim Hakkının Üçüncü Kişiye Ait Olması Hâlinde	353
4.1.2.2. Alacaklının Temerrüdü Bakımından Değerlendirmeler .	354
4.1.3. Sürekli Borç İlişkilerinde Alacaklının Temerrüdü.....	358
4.1.4. Karşılıklı Borç Yükleyen Sözleşmelerde Alacaklının Temerrüdü.....	364
4.1.5. Üçüncü Kişi Yararına Sözleşmelerde Alacaklının Temerrüdü .	371
4.1.5.1. Üçüncü Kişi Yararına Sözleşme.....	371
4.1.5.1.1. Kavram.....	371
4.1.5.1.2. Özellikleri.....	379
4.1.5.1.2.1. Bağımsız Bir Sözleşme Türü Oluşturmaması	379
4.1.5.1.2.2. Üçüncü Kişi Yararına Bir Tasarruf İşleminin (Kural Olarak) Yapılamaması	380
4.1.5.1.2.3. Üçüncü Kişiye Borç Yükletilememesi	381
4.1.5.1.2.4. Sözleşmenin Kurulmasında Yararlananın Rolünün Olmaması.....	382
4.1.5.1.2.5. Üçüncü Kişiye Yarar Sağlama Unsurunun En Geniş Anlamda Anlaşılması	384
4.1.5.1.2.6. Yararlananın Belirlenebilir Olmasının Yeterli Kabul Edilmesi	385
4.1.5.1.3. Geçerlilik Şartları.....	388
4.1.5.1.4. Çeşitleri.....	390
4.1.5.1.4.1. Genel Olarak	390
4.1.5.1.4.2. Eksik Üçüncü Kişi Yararına Sözleşme	392
4.1.5.1.4.3. Tam Üçüncü Kişi Yararına Sözleşme.....	395
4.1.5.2. Alacaklının Temerrüdü Bakımından Değerlendirmeler	406
4.1.6. Yabancı Unsurlu Sözleşmelerde Alacaklının Temerrüdü.....	411

4.2. BAZI ÖZEL BORÇ İLİŞKİLERİNDE ALACAKLININ TEMERRÜDÜ	413
4.2.1. Genel Olarak	413
4.2.2. Satış Sözleşmesi	414
4.2.2.1. Genel Olarak	414
4.2.2.2. Alacaklının Temerrüdü Bakımından Değerlendirmeler	416
4.2.3. Eser Sözleşmesi	420
4.2.3.1. Genel Olarak	420
4.2.3.2. Alacaklının Temerrüdü Bakımından Değerlendirmeler	422
4.2.4. Tüketim Ödücü (Karz) Sözleşmesi	424
4.2.4.1. Genel Olarak	424
4.2.4.2. Alacaklının Temerrüdü Bakımından Değerlendirmeler	426
4.2.5. Kefalet Sözleşmesi	427
4.2.5.1. Genel Olarak	427
4.2.5.2. Alacaklının Temerrüdü Bakımından Değerlendirmeler	429
4.2.6. Hizmet Sözleşmesi	431
4.2.6.1. Genel Olarak	431
4.2.6.2. Alacaklının Temerrüdü Bakımından Değerlendirmeler	433
4.2.7. Kira Sözleşmesi	439
4.2.7.1. Genel Olarak	439
4.2.7.2. Alacaklının Temerrüdü Bakımından Değerlendirmeler	440
4.3. ALACAKLININ TEMERRÜDÜ HÜKÜMLERİNİN UYGULAMA ALANI BULDUĞU DİĞER İFA ENGELLERİ (TBK M. 111; OR ART. 96)	441
4.3.1. Genel Olarak	441
4.3.2. Şartları	444

4.3.2.1. Borçlu Bakımından.....	444
4.3.2.2. Alacaklı Bakımından.....	445
4.3.3. Sonuçları	451
4.3.4. İspat Yüğü	453
SONUÇ	455
KAYNAKÇA.....	465